

Lusin kyläpalvelupäivä alueen ikääntyville –toimintamalli /Kyllikki –hanke (mallia toteutettu Lusin koululla Heinolassa ja Kurhilan koululla Asikkalassa)

Toiminta jatkunut Lusissa katkeamatta hankkeen päättymisen jälkeen

Kokeilu Heinolan kirkonkylän koululla lv 2008 – 2009

Toiminta alkanut Vierumäen koululla lv 2009 - 2010

Toimintamallin kuvaus:

Kuvaus:	<p>Lusin koululla kerran viikossa järjestettävä palvelukokonaisuus alueen ikääntyville.</p> <p>Kouluruokailun yhteydessä olevaan ateriointiin on liitetty kutsutaksipalvelu ja ryhmäliikuntatuokio, lisäksi eri kerroilla joko yhdessäoloa koululaisten kanssa, diakoniatyöntekijän tapaaminen tai eri luennoitsijoita, yhteislauluja tms.</p> <p>Kävijöiden toiveiden mukaisesti on myös muita tilattavia palveluja: muun muassa hieronta-, jalkahoito- ja kampaamopalvelut.</p> <p>Kävijämäärä 8-22 kävijää/kerta.</p> <p>Käynnistynyt tammikuussa 2007, vakiintunut säännölliseksi vapaaehtoistoiminnaksi.</p> <p>Vierumäen koululla Ansa & Tauno toimintana joka toinen viikko, ohjelmasisältö samansuuntainen kuin Lusissa. Tällä hetkellä toimii osana Yhteistyössä Vierumäki nousuun-hanketta, mutta toiminta pyritään vakauttamaan vapaaehtoistoiminnaksi.</p>
Toiminnan tavoite:	<p>Syrjäytymisen ehkäisy.</p> <p>Hyvinvoinnin ja palvelujen turvaaminen haja-asutusalueella.</p> <p>Uusien keinojen etsiminen palvelujen tuottamiseen sektorirajoja ylittäen.</p> <p>Palvelurakenteen monipuolistaminen, pyrkimys kolmannen sektorin panoksen lisäämiseen palvelujen tuottamisessa.</p> <p>Ikäihmisten fyysisen ja psyykinen hyvinvoinnin lisääminen (kotona selviytyminen pidempään).</p> <p>Koulun toiminnan monipuolistaminen, rakennuksen käytön lisääminen.</p> <p>Palveluyrittäjyyden kehittäminen.</p> <p>Alueen/asukkaiden hyvinvoinnin kehittyminen sekä yhteisöllisyyden lisääntyminen.</p> <p>Eri ikäpolvien välisen vuorovaikutuksen lisääminen aidolla yhteistyöllä.</p>
Toiminnan kohderyhmä:	<p>Koti- ja ateriointipalvelun piirissä olevat.</p> <p>Alueella asuvat ikääntyvät henkilöt.</p> <p>Muut maaseudun asukkaat koskien yrittäjien tarjoamia palveluja.</p>

<p>Toteuttajatahot hankkeen alkaessa:</p> <p>Vierumäellä:</p>	<p>Heinolan kaupunki ja Lusin koulu (ruokahuolto, tekninen toimi, kotipalvelu, sivistystoimi). Lusin alueen yhdistykset: kyläyhdistys, koulun vanhempainyhdistys, urheiluseura Lusin Lukko Heinolan seurakunta Alueen palveluyrittäjät Heinolan kylät / Heinolan kyläsihteeri –hanke Vierumäen koulu, kyläyhdistys, koulun vanhempainseura sekä Yhteistyössä Vierumäki nousuun-hanke</p>
<p>Palvelujen hinnat osallistujille:</p>	<p>Ateriointipalvelun hinta on 6€. (Maksut ateriointipalvelusta tilitetään erikseen, kunta määrittelee vierasateriakustannuksen). Kutsutaksipalvelun hinta on paikallisliikenteen taksan mukainen. Maksuton ryhmäliikuntatuokio /Lusin lukko (kunta on tukenut toimintaa 7€/kerta erityisryhmän ohjausavustuksella). Diakoniapalvelut ja verenpaineen mittaus (seurakunta tukee toimintaa lähettämällä työntekijän). Muut tilattavat palvelut palveluntuottajan/yrittäjän määrittelemän hinnan mukaisesti.</p>
<p>Toimintamalli vaatii:</p>	<p>Kaupungin/kunnan eri hallintoalojen virkamiesten ja päättäjien halua kehittää ja monipuolistaa alueen palvelutarjontaa myös maaseudulla. Vahvaa sitoutumista koulun henkilökunnalta sekä alueen järjestöiltä (muistaen, että opetus on koulun perustehtävä). Palvelupäivä ja sen kehittäminen on jatkuva prosessi. Toiminnan koordinoijaa eli asian kasaan juoksijaa. Vastuuhenkilöä/öitä jotka toimivat päivän emäntänä tai isäntänä. Ulkopuolista tukea (esim. hankkeesta) toimijoiden aktivointiin, tiedottamiseen ja tarvittaessa vapaaehtoisten tueksi erityisesti alkuvaiheessa.</p>
<p>Hyöty palvelupäivään osallistuvalle:</p>	<p>Elämänlaadun parantuminen, sosiaalisten kontaktien lisääntyminen niin toisiin ikääntyneisiin kuin oppilaisiinkin. Uusien taitojen oppiminen. Lepotauko tavallisesta arjesta. Fyysisen ja psyykkisen kunnan parantuminen, voimaantuminen. Lähipalvelujen saatavuuden parantuminen tietoa mm. srk:n tapahtumista ja palveluista. Palveluiden ollessa lähellä, ovat kuljetusmatkat lyhyemmät.</p>
<p>Hyöty koululle:</p>	<p>Koulun tilojen käytön tehostaminen. Opetuksen monipuolistaminen (esim. oppitunnin aihealueeseen liittyvät ikäihmisten haastattelut tai lapset opettavat ikäihmisiä mm. tietotekniikassa). Oppilaat voivat harjoitella toimimista eri-ikäisten kanssa. Lasten erilaisuuden sietokyky paranee. Vuorovaikutus oppilaiden ja ikäihmisten välillä lisää turvallisuutta ja suvaitsevaisuutta asuinalueella.</p>
<p>Hyöty alueen asukkaille:</p>	<p>Lähipalvelujen saatavuuden lisääntyminen. Kyläläisten aktivoituminen ja yhteistyön lisääntyminen lisää hyvinvointia, sosiaalista turvallisuutta ja sosiaalista pääomaa alueella ja asuinympäristössä.</p>
<p>Hyöty kunnalle ja yhteiskunnalle:</p>	<p>Uudenlaisia tapoja tuottaa lähipalveluja; kansalaistoiminta yhdistettynä yritystoimintaan julkishallinnon kumppaniksi Yhdenvertaisuuden lisääntyminen palvelujen saatavuudessa. Välillisesti myös taloudellista hyötyä: - vanhusten psyykkisen ja fyysisten kunnan parantuminen - vanhusten kotona selviytyminen paranee - keskitetyt palvelut esim. ateriapalvelut, ryhmäliikuntatuokio, verenpaineen mittaus - lyhyemmät kuljetusmatkat - palveluyrittäjyyden vahvistuminen/ pienyrittäjille asiakkaita</p>

Prosessin kuvaus:

Pohjustus:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kylän palvelutarpeiden kartoitus</i> Kartoituksessa esiin nousivat muun muassa: ateriointimahdollisuus kyläkoululla (ei muuta yhteistä kokoontumispaikkaa kylällä), terveyspalvelut, muut hyvinvointipalvelut (hieroja- jalkahoito- ja kampaamopalvelut), kylätalkkaripalvelut, siivouspalvelut ja erilaiset tapahtumat. • <i>Ideariihet (kaikille avoin ideointi- ja keskustelutilaisuus).</i> • <i>Neuvottelut kaupungin virkamiesten, koulun ja kylän ym. toimijoiden kanssa uusien palvelujen toteuttamismahdollisuuksista.</i> • <i>Kartoitus paikallisista palveluyrittäjistä ja muista potentiaalisista toimijoista, jotka voivat olla tuottamassa haluttuja palveluja.</i>
Tiedotus asiakkaille:	<p>Tiedotus toiminnasta jokaiseen talouteen/kylätiedotteet (rinnalla juttu paikallislehdessä, kylän nettisivut, ilmoitustaulut ja sähköpostilista). Ateriointipalvelun piirissä olevista tiedot kunnan kotipalvelusta – suora yhteydenotto palvelun piirissä oleviin.</p> <p>Suorat yhteydenotot ja aktivointi kylän muille ikääntyneille ja mahdollisille palvelupäivästä kiinnostuneille (kartoitus kylän alueella olevista ikääntyvistä työryhmässä, kylän oma verkosto alueen asukkaista).</p>
Toiminnan jatkuvuus:	<p>Toimintatapa on kirjattu toimenpide-ehdotuksena Päijät-Hämeen turvallisuussuunnitelmaan</p>
Toimintamallin soveltuvuus muualle:	<p>Sellaisiin kuntiin ja kyliin, kaupunginosiin, kouluille tai kylätaloille, missä eri tahot haluavat yhdessä kehittää ja monipuolistaa asutusalueen palvelutarjontaa ja ikääntyvien kotona selviytymistä.</p> <p>Mallissa asukkailla /paikallisilla yhdistyksillä/osallistujilla on vahva rooli toiminnan kehittämisessä.</p>

Kesällä 2007 (koulun kesäloman aikana) palvelupäivää toteutettiin päiväkodin kanssa yhteistyössä. Kesäisin toimintaa on ollut Lusissa noin 1 krt/kk, paikan vaihdellen koulun, päiväkotia Satulinnan sekä ravintoloiden välillä.

Syksystä 2007 Palvelupäivä aloitettiin Kurhilan koululla Asikkalassa kerran kuukaudessa. Toiminnan koordinoija toimii kyläyhdistys. Liikuntatuokio kunnan liikuntatoimesta.

Anne Lahikaisen alkuperäistä tekstiä muokannut 22.11.2010 Kristiina Mattila vastaamaan syksyn 2010 tilannetta.